

Sprawozdanie z konferencji „Janusz Korczak – Wielki Człowiek i Pedagog”

Rok 2012 ogłoszony został przez parlament Rzeczypospolitej Polskiej rokiem, poświęconym pamięci wielkiego polskiego pedagoga pochodzenia żydowskiego, Janusza Korczaka. W całym kraju odbyły się liczne sesje naukowe, których zadaniem było przybliżenie szerszej publiczności twórczości i dokonań tego wybitnego człowieka. Taki też cel przyświecał organizatorom konferencji, która odbyła się 5 marca 2012 r. na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu pod patronatem dziekana WSE prof. dr. hab. Zbyszko Melosika. Uroczystość uświetnili swą obecnością i wystąpieniami znakomici Goście na czele z JM Rektorem UAM prof. dr. hab. Bronisławem Marciniakiem, Rzecznikiem Praw Dziecka panem Markiem Michalakiem. Warto podkreślić, że w przedsięwzięcie zaangażowali się znakomici prelegenci z kraju i zagranicy.

Konferencję otworzył i powitał zgromadzonych Dziekan WSE prof. Z. Melosik, który poprosił o zabranie głosu JM Rektora UAM. W swym przemówieniu prof. B. Marciniak odniósł się zarówno do przeszłości, jak i terażniejszości Uniwersytetu, której swoistym symbolem może być, w jego opinii, odnowiona sala Rady Wydziału, w której odbywało się sympozjum. O zabranie głosu poproszono następnie Rzecznika Praw Dziecka, który przypomniał zgromadzonym o ogromnym wkładzie Korczaka w walce o prawa najmłodszych, w tym o fundamentalne prawo do szacunku.

Pierwszą sesję, której przewodniczył prof. Z. Melosik, otworzył referat prof. dr. hab. Jadwigi Bińczyckiej zatytułowany bardzo wymownie – „Sens spotkań z Korczakiem”. Wybitna uczona zaprezentowała Korczaka jako pisarza, pedagoga, ale przede wszystkim wielkiego człowieka, otwartego na słabszych i młodszych, i przez to właśnie tak podziwianego i kochanego przez wychowanków, współpracowników, ale i osoby postronne. Do tego obrazu Małego Doktora, rozdartego w okresie okupacji między dwa środowiska i dwie społeczności nawiązywał bezpośrednio referat dr. Olgi Medvedevej-Nathoo pt. „Korczak oczami jego uczniów”. Kanadyjska badaczka przedstawiła szereg zachowanych relacji i wspomnień uczniów i wychowanków obu prowadzonych przez Korczaka placówek.

Kolejną mówczyni, prof. dr. hab. Barbara Smolińska-Theiss oparła tekst swojego wystąpienia na bardzo ważnym źródle, a mianowicie na zachowanym pamiętniku Korczaka, opisującym codzienność warszawskiego getta i codzienne zmagania o zapewnienie godnej egzystencji wychowankom Naszego Domu. Ten sam tekst był przedmiotem analizy dokonanej przez dr. Zbigniewa Rudnickiego w referacie zatytułowanym „Niezwyčajna zwyczajność. Janusz Korczak w świetle pamiętnika”.

Ostatni referat zaprezentowany w tej sesji wygłosiła prof. Anna M. Kindler, która w erudycyjnym referacie pt. „Dzieciństwo w XXI wieku: Północno-amerykańska perspektywa” starała się przedstawić obraz dziedzictwa Korczaka i recepcję jego poglądów, ale także i istnienie ducha korczakowskiego zawartego w jego książkach we współczesnym świecie konsumpcji.

Drugą, popołudniową sesję otworzył Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych prof. Zbyszko Melosik i przekazał jej prowadzenie mgrowi Michałowi Klichowskiemu.

Pierwszy wystąpił prof. Bogusław Śliwski, który przedstawił referat „Spór o wychowanie bezstresowe z Korczakiem w tle”. Zasadniczą myślą wystąpienia było ukazanie tzw. wychowania bezstresowego jako mitu, który został wykreowany przez współczesnych dziennikarzy, ideologów i polityków, a który nie ma poparcia w poglądach pedagogów. Ponadto – podkreślał Bogusław Śliwski – nie ma we współczesnej pedagogice nurtu, który by propagował wychowanie pozbawione stresu.

Prof. Wiesław Theiss w referacie „Dzieci – ofiary wojny (1939–1945): szkic do zbiorowego portretu” ukazał dramatyczne losy dzieciństwa w czasie wojny. Wśród omówionych zagadnień były: trauma wojenna dzieci holokaustu, syndrom sieroctwa społecznego, losy dzieci podążających za armią generała Andersa, wychowanie komunistyczne dzieci polskich w ZSRR.

Kolejna prelegentka – prof. Ewa Jarosz w swoim wystąpieniu „Korczakowskie dziedzictwo – współczesna koncepcja uczestnictwa społecznego dzieci”, skoncentrowała się na prawie dziecka do aktywnego włączania się w życie społeczne, stwarzania dzieciom możliwości samorealizacji oraz współdecydowania i rzeczywistego partnerstwa dzieci i dorosłych.

Prof. Hanna Krauze-Sikorska wygłosiła referat „Dziecko w świecie (ir)racjonalnych dorosłych. Refleksje o „prawie dziecka do godności i szacunku i o tym, by było czym jest”, w którym poruszyła problemy dzieciństwa w świecie płynnej nowoczesności. Prelegentka zauważyła, że obecnie dzieciństwo jest okresem, w którym najmłodszy stają przed trudnościami, takimi jak: przemoc szkolna, izolacja w grupie, problemy z odnalezieniem tożsamości, osamotnienie, brak zaufania i miłości.

Wystąpienie dr Edyty Głowackiej-Sobiech – „O Januszu Korczaku jako charyzmatycznym przywódcy młodzieży i rzeczniku praw dziecka” – ukazywało postawy i poglądy Starego Doktora, które czyniły go osobą z charyzmą. Prelegentka omówiła postać Janusza Korczaka, poprzedzając to wyjaśnieniem ogólnego pojęcia charyzmy oraz podając przykład wielkiego przywódcy młodzieży – Aleksandra Kamińskiego.

Na zakończenie ponownie głos zabrał Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak, który docenił inicjatywę Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, by rok poświęcony Januszowi Korczakowi upamiętnić konferencją naukową i tym samym wpisać się w cykl ponad dwustu wydarzeń przypominających postać Starego Doktora. Minister wyraził także nadzieję, iż referaty wygłoszone w trakcie sympozjum zostaną wkrótce opublikowane.

Sympozjum towarzyszyła wystawa „Zrozumieć młodego człowieka”, obrazująca wielką wrażliwość Starego Doktora na sprawy najmłodszych. Wystawę przygotowali pracownicy Zakładu Historii Wychowania UAM: dr Mikołaj Brenk i dr Michał Nowicki.

W ramach uroczystości odbyło się także odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej Januszowi Korczakowi, w której wzięli udział uczestnicy konferencji, kolegium rektorskie UAM wraz z gronem dziekanów WSE i WNS.

Krzysztof Ratajczak, Mikołaj Brenk